

Όρος Οίτη (Νικόλαος Γ. Εμμανουήλ, Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών)

[/ Πεμπουσία](#)

Ο ορεινός όγκος της Οίτης, άγριος και αγέρωχος, όπως όλα τα Ρουμελιώτικα βουνά, αποτελεί το βουνό του μύθου, του Νάρκισσου και των πολύχρωμων λουλουδιασμένων λιβαδιών. Εδώ ο Ηρακλής, για να απαλλαχθεί από τους πόνους που του προκαλούσε ο ποτισμένος χιτώνας με το αίμα του Κένταυρου Νέσσου, ανέβηκε σε σωρό από ξύλα, τον οποίο άναψε ο Φιλοκτήτης. Εδώ υπάρχει εντυπωσιακό σπηλαιοβάραθρο στο οποίο πέφτει και εξαφανίζεται χείμαρρος, που λέγεται ότι βγαίνει στον Γοργοπόταμο της Λαμίας. Πρόκειται για ένα πανέμορφο, κατάφυτο και με πολλά νερά βουνό που ανακηρύχθηκε Εθνικός Δρυμός από το 1966.

Θέση Λειβαδιές. Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά σημεία της Οίτης την άνοιξη (επάνω) και το καλοκαίρι (κάτω)

Σε σύγκριση με τα άλλα ψηλά βουνά (Παρνασσός, Βαρδούσια, Γκιώνα) της Κεντρικής Στερεάς Ελλάδος, η Οίτη θεωρείται ήμερη, εύκολα προσπελάσιμη και χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες στην περιήγησή της. Πλησιάζοντας όμως από την Αθήνα προς την Λαμία και παρατηρώντας τις πλαγιές και τις βαθιές χαράδρες του βουνού, που βρίσκεται αριστερά μας, να πέφτουν απότομα στον κάμπο ή

ταξιδεύοντας με το τρένο από τον Μπράλο προς το Λιανοκλάδι και βλέποντας με δέος τα φαράγγια, τις αποτομιές και τα βράχια που είναι λαξευμένη η σιδηροδρομική γραμμή, αντιλαμβανόμαστε ότι το βουνό αυτό, η Οίτη, μοιράζεται εξ ίσου την αγριότητα και το αγέρωχο των άλλων Ρουμελιώτικων βουνών.

Διαιρεμένος ανάμεσα στην Φθιώτιδα και την Φωκίδα ο ορεινός όγκος της Οίτης χωρίζεται ανατολικά από το βουνό Καλλίδρομο με τον ποταμό Ασωπό, δυτικά από το μικρό βουνό Γουλινάς με τον ποταμό Ίναχο και από τα Βαρδούσια με το Δαφνόρεμα και νοτίως από την Γκιώνα με τον ανατολικό κλάδο του Μόρνου (Ρηνιόρεμα, Δρεμισόρεμα) και τον άνω ρού του Βοιωτικού Κηφισού (Μέγα Ρέμα). Ο Γοργοπόταμος (ο Δύρας των αρχαίων Ελλήνων) πηγάζει από την καρδιά της Οίτης (εκεί λέγεται Βολόρεμα) και βγαίνει στον κάμπο της Λαμίας μέσα από εντυπωσιακή χαράδρα (σχίσσιμο του βουνού) στην περιοχή με τα χαρακτηριστικά ονόματα «Σκασμένη» και «Ελαφοσπηλιές», που παραπέμπουν σε απρόσιτα και κρημνώδη μέρη.

Η υψηλότερη κορυφή του βουνού λέγεται Πύργος και έχει υψόμετρο 2.152μ. Κοντά της και προς τα νότια βρίσκεται η κορυφή Τσουμανόλακα (2114μ.). Η δεύτερη σε υψόμετρο κορυφή, το Γρεβενό (2.116μ.), βρίσκεται κάπως απομονωμένη προς τα βόρεια. Άλλη ψηλή κορυφή είναι η Αλύκαινα (2058μ.). Η Οίτη λόγω του αδιαπέρατου φλύσχη, που ως πέτρωμα επικρατεί, επιτρέπει την παρουσία άφθονων επιφανειακών νερών και πηγών καθώς και την ανάπτυξη πλούσιας βλάστησης. Πράγματι πολύ λίγα βουνά της Ελλάδος μπορούν να συγκριθούν με την Οίτη στην δασοκάλυψη, αλλά κυρίως στην ποικιλότητα και την πυκνότητα της χλωριδικής σύστασης.

Με σκοπό την διατήρηση, ανάδειξη αλλά και την βελτίωση της φυτικής, και όχι μόνο, ποικιλότητας, η Οίτη, ήδη από το 1966, έχει ανακηρυχθεί Εθνικός Δρυμός, ο πυρήνας του οποίου καλύπτει έκταση 30.100 στρεμμάτων και η περιφερειακή ζώνη του 42.000 στρεμμάτων.

Σε αναζήτηση της Καταβόθρας

Το βουνό είναι από παλιά γνωστό και με το όνομα Καταβόθρα, από ένα σπηλαιοβάραθρο στο οποίο πέφτουν και εξαφανίζονται τα νερά σε μια περιοχή του. Τα νερά αυτά λέγεται ότι βγαίνουν στον Γοργοπόταμο, στον κάμπο της Λαμίας. Με αφορμή την ύπαρξη αυτής της καταβόθρας αποφασίσαμε, ήδη από την δεκαετία του '70, να επισκεφτούμε την Οίτη, πόσο μάλλον που οι πληροφορίες μας έλεγαν ότι επρόκειτο για ένα πανέμορφο, κατάφυτο και με πολλά νερά βουνό.

Χωρίς καμιά πληροφόρηση για το πού βρίσκεται η καταβόθρα και με περίσσια αισιοδοξία ξεκινήσαμε με χειμωνιάτικο καιρό από το χωριό Παύλιανη με

κατεύθυνση βορειοδυτική, ακολουθώντας στην αρχή τον χωματόδρομο που πάει προς το χωριό Κουμαρίτσι. Η Παύλιανη, χαρακτηριστικό ορεινό ρουμελιώτικο χωριό με τα διώροφα πέτρινα σπίτια της, είναι ένα από τα πολλά χωριά της Οίτης που έχουν κτισθεί στις δασωμένες πλαγιές της. Η πρώτη προσπάθειά μας κατέληξε σύντομα σε αποτυχία αφού, δυο ώρες αργότερα, επιλέγοντας να ανεβούμε μια ιδιαίτερα ανηφορική πλαγιά, το Ξεροβούνι (1788μ.), είχαμε ήδη εξαντληθεί ώστε να αποφασίσουμε να επιστρέψουμε στο χωριό για να ρωτήσουμε πού ακριβώς ήταν αυτή η καταβόθρα.

Στο παλιό καφε-παντοπωλείο της Παύλιανης

Στο μαγαζάκι-παντοπωλείο του καλόκαρδου κ. Γερονικολού πήραμε τις σχετικές πληροφορίες. Ακολούθησαν αρκετές ακόμη προσπάθειες ώστε να πλησιάσουμε, χωρίς όμως να φτάσουμε στον στόχο μας. Αναμφιβόλως ο χειμώνας με τα πολλά μαλακά χιόνια, αλλά και οι συχνές ομίχλες δεν επέτρεπαν την εύκολη πρόσβαση, αλλά και την εύρεση της οποιασδήποτε πορείας είχαμε χαράξει ή φαντασθεί! Στην Οίτη μπορεί κανείς εύκολα να χαθεί, ακόμη και χωρίς ομίχλη, λόγω της ομοιομορφίας του τοπίου, το οποίο χαρακτηρίζεται από τις επάλληλες πλαγιές, συχνά ντυμένες με έλατα, τα πολλά ρέματα, τα λιβάδια και τα πολλά μικρά ξέφωτα.

Τελικά σε μια πορεία μας την Ανοιξη ολοκληρώσαμε τον αρχικό μας στόχο: φθάσαμε στην καταβόθρα! Ακολουθήσαμε από το χωριό Παύλιανη τον χωματόδρομο προς το Κουμαρίτσι και αφήνοντας αριστερά μας έναν χαρακτηριστικό βοσκότοπο (γνωστό ως Μονισόρι) με στάνη, βρήκαμε αργότερα αριστερά την αρχή μονοπατιού. Κινηθήκαμε στο μονοπάτι αυτό και σύντομα

βρήκαμε πηγή αριστερά μας και ένα στενόμακρο ξέφωτο δεξιά μας, το οποίο στην συνέχεια ανηφορίζει σε άλλο μικρότερο. Εκεί υπάρχει ξύλινη πρόχειρη καλύβα. Οι αλαταριές (μεγάλες, επίπεδες στην άνω επιφάνεια πέτρες όπου οι κτηνοτρόφοι τοποθετούν αλάτι, για να το γλείψουν τα ζώα) δείχνουν ότι βρισκόμαστε σε πρόχειρη στάνη. Το μονοπάτι περνά ένα μικρό ρέμα και βρίσκει ένα μεγαλύτερο ξέφωτο που κρατάει νερά, στην άκρη του οποίου συνεχίζει ανηφορικά μέσα από πυκνό ελατοδάσος και φθάνει, μετά από συνολική πορεία μιάμισης ώρας, σε ένα άλλο επικλινές λιβάδι. Στο άνω σημείο αυτού, το μονοπάτι συνεχίζει πάλι μέσα στο ελατοδάσος και φθάνει μετά από μισή ώρα περίπου σε χαρακτηριστικό εικονοστάσι όπου έρχεται χωματόδρομος από την Παύλιανη.

Συνεχίσαμε τον χωματόδρομο έχοντας αριστερά μας την κατάφυτη με έλατα βορεινή πλευρά του Ξεροβουνίου. Αφήσαμε τον χωματόδρομο και ανεβήκαμε αριστερά στο διάσελο έχοντας δεξιά μας μιάν ανώνυμη κορυφή (1548μ.). Ακριβώς πίσω από την κορυφή αυτή, ο δρόμος που αφήσαμε, φθάνει σε μια στάνη με πηγή γνωστή ως «Βρύση του Αρβανίτη». Φθάνοντας στο διάσελο εμφανίζεται μπροστά μας πανέμορφη η βραχώδης κορυφή Καταβόθρα (1775μ.).

Το μονοπάτι κατηφορίζει αρκετά και, μετά πάλι ανηφορικό, μας οδηγεί σε δροσερή πηγή στην βάση μιάς σάρας (αποσαθρωμένης με πέτρες και χαλίκια πλαγιάς). Η πηγή αυτή ονομάζεται «Βρύση του Πασσά», είναι χαμηλή και μπορείς να πιείς νερό μόνο με την βοήθεια ενός σκαλισμένου ξύλου που έχει τοποθετηθεί εκεί για τον σκοπό αυτό.

Στο βάθος κάτω, όπως το νερό της πηγής κυλάει χοροπηδητά ανάμεσα από κάθε λογής φυτά, ξεχωρίσαμε για πρώτη φορά να λικνίζονται στον αέρα ομάδες-ομάδες λευκοί νάρκισσοι (*Narcissus roeticus*). Η παρουσία τους σε έλκει σαν μαγνήτης για να κατέβεις μέχρι εκεί, να τους δείς και να θαυμάσεις από κοντά και να μυρίσεις το μεθυστικό άρωμά τους.

Όμορφη στιγμή της διαδρομής μας στην Οίτη.

Κινούμαστε πλέον προς άλλο χορταριασμένο διάσελο, έχοντας δεξιά μας την κορυφή Καταβόθρα και αριστερά μας την κορυφή Πυρά (1804 μ.). Φθάνοντας στο ανώτερο σημείο του διασέλου, μαζί με τον δυνατό κρύο αέρα που πάντα μας υποδέχεται εκεί, το τοπίο αλλάζει ξαφνικά. Σαν σε αιφνίδια αλλαγή σκηνικού ξεπροβάλλουν τα «Βαρδούσια» με όλη τους την μεγαλοπρέπεια. Μπροστά μας βρισκόταν το οροπέδιο της Καταβόθρας, ένα από τα δυο μεγαλύτερα οροπέδια της Οίτης, πανέμορφο, καταπράσινο, θαλαρό. Η ύπαρξη του οροπεδίου αυτού είναι που αφήνει να προβληθεί και εξακοντισθεί στον ουρανό όλο το ανάστημα των Βαρδουσιών. Αλλά και αν κοιτάξουμε πίσω μας, στην βορεινή δηλαδή κατεύθυνση, θα δούμε από εδώ ένα κομμάτι θάλασσας, που δεν είναι τίποτε άλλο παρά το βόρειο τμήμα του Ευβοϊκού κόλπου με τα μικρά νησάκια γνωστά ως Λιχαδονήσια. Ο Λίχας, υπηρέτης του μυθικού ήρωα Ηρακλή, έδωσε το όνομά του στα νησάκια αυτά.

Εδώ στην Οίτη ο Ηρακλής, μην αντέχοντας τους φρικτούς πόνους που του προκαλούσε ο χιτώνας (ποτισμένος με το αίμα του Κένταυρου Νέσσου που ο ίδιος σκότωσε), πέταξε στην θάλασσα τον άτυχο υπηρέτη του, διαμελίζοντάς τον. Ο Λίχας έφερε στον Ηρακλή τον χιτώνα αυτόν, που του είχε δώσει, χωρίς να γνωρίζει τις φοβερές του ιδιότητες η σύζυγός του Διηάνειρα, που κατοικούσε στην κοντινή πόλη Τραχίνα (κοντά στο σημερινό χωριό Βαρδάτες). Σύμφωνα με τον αρχαίο μύθο, το Μαντείο των Δελφών διεμήνυσε ότι, για να απαλλαγεί ο Ηρακλής από το μαρτύριό του, θα έπρεπε να φτιαχτεί για φωτιά ένας μεγάλος σωρός από ξύλα και ο ήρωας να ανέβει επάνω του (τα υπόλοιπα θα τα αναλάμβαναν οι θεοί!). Ο γιός του Ύλλος μάζεψε τα ξύλα σε σωρό, δεν αποφάσιζε όμως να βάλει και την φωτιά. Οι φοβεροί πόνοι συνέχιζαν, η Οίτη συγκλονισμένη σχίστηκε και ο ποταμός Δύρας ξεπηδάει και τρέχει σε βοήθεια. Τελικά κάποιος ντόπιος βοσκός, ο γιός του Ποϊάντα Φιλοκτήτης, άναψε την φωτιά. Ανταμείφθηκε γι' αυτό με το τόξο και τα βέλη του Ηρακλή με τα οποία, όπως απαιτούσε πανάρχαιος χρησμός, κυριεύθηκε αργότερα η Τροία. Η κορυφή Πυρά βρίσκεται αριστερά μας! Σε αντίθεση με την κοντινή κατάφυτη κορυφή, αλλά και άλλες παρόμοιου υψόμετρου κορυφές της περιοχής, είναι από τους πρόποδες έως επάνω ακόμη άδενδρη και γυμνή (λες και η μεγάλη εκείνη φωτιά έχει αφήσει ακόμη τα ίχνη της!).

Ο πανάρχαιος αυτός μύθος ίσως να διασώσει ανάμνηση εκτεταμένων πυρκαγιών, που θα συνέβησαν τότε στην Οίτη. Ερείπια δωρικού ναού, που χρονολογούνται από τον 3ο μ.Χ. αιώνα, αφιερωμένου στον Ηρακλή, υπάρχουν ακόμη σε μικρό οροπέδιο στην βάση της κορυφής στην θέση «Πυρά Ηρακλέους».

Μοναδικές οι εναλλαγές χρωμάτων στις πλαγιές και στα οροπέδια της Οίτης.

Το μονοπάτι αρχίζει να κατηφορίζει και σχεδόν αμέσως συναντούμε δυο μικρές λιμνούλες με ολοκάθαρα διάφανα νερά από τα λιωμένα χιόνια, νερά που στην συνέχεια κατηφορίζουν και αυτά μαζί μας, μέχρι να φθάσουμε στο οροπέδιο. Εδώ συναντήσαμε τον χωματόδρομο, που συνδέει το χωριό Καστανιά στα δυτικά με τον δρόμο έξω από την κάτω Παύλιανη στα ανατολικά του βουνού. Το οροπέδιο γεμάτο με μικρές λίμνες και νερά είναι έμφορτο, ζωντανός πολύχρωμος τάπητας, με κάθε λογής αγριολούλουδα. Κινηθήκαμε δεξιά στον χωματόδρομο και μετά από λίγο μια έκπληξη μας περίμενε. Δεξιά μας, δεκάδες μόνο μέτρα από τον δρόμο, υπήρχε στην ρίζα ορθοπλαγιάς βύθισμα μέσα στο οποίο κατευθύνονται τα νερά του ρέματος, που μαζεύονται από το μεγαλύτερο μέρος του οροπεδίου και ορισμένων από τα γύρω υψώματα. Χωρίς αμφιβολία είχαμε βρεί την περίφημη καταβόθρα! Φθάνουμε κοντά της και ακούμε τον θόρυβο των νερών που πέφτουν μέσα της. Με προσοχή φθάνουμε στο στόμιό της.

Πάνω μας τεράστια βράχια, ραγισμένα, κομμένα ώστε να στηρίζει το ένα το άλλο, αλλά και την ίδια στιγμή έτοιμα λες να ξεκολλήσουν, να αναδιαταχθούν, να γκρεμισθούν, να φράξουν την σπηλιά που σχηματίζεται ακριβώς από κάτω τους και μαζί και την καταβόθρα, που συνεχώς καταπίνει λαίμαργα τα ορμητικά νερά. Τα μάτια μας συνηθίζουν στο σκοτάδι και παρατηρούμε ότι μπορούμε να προχωρήσουμε όρθιοι μέσα στο υπόγειο ποτάμι που σχηματίζεται. Γρήγορα επιστρέφουμε πίσω στο άνοιγμα της καταβόθρας.

Γυρίσαμε κατάκοποι στην Παύλιανη το βράδυ της ίδιας ημέρας. Η έμφυτη περιέργεια και η συχνή ερώτηση που κάναμε για το πού βγαίνουν τα νερά της

καταβόθρας προκαλούσε αβίαστα την απάντηση από τους κατοίκους των γύρω χωριών ότι «...βγαίνουν στον Γοργοπόταμο, στον κάμπο της Λαμίας». Αποδείχθηκε αυτό, μας έλεγαν, με διάφορους τρόπους, όπως με χρωματισμένα μαλλιά προβάτων που έριξαν κάποιοι στο στόμιο της Καταβόθρας και τα οποία βγήκαν αργότερα στον Γοργοπόταμο.

Η ανακάλυψη της εξόδου της Καταβόθρας

Από την Ανοιξη εκείνη μέχρι τώρα, έχουμε πραγματοποιήσει πάρα πολλές επισκέψεις τόσο στην καταβόθρα όσο και σε πολλά άλλα σημεία της Οίτης· δεν έχουν περάσει όμως παρά μόνο τρία χρόνια περίπου που ανακαλύψαμε όλως τυχαίως την έξοδό της. Προφανώς η έξοδος αυτή είναι γνωστή όχι μόνο στις αρμόδιες δασικές και τοπογραφικές υπηρεσίες, αλλά ακόμη και σε βοσκούς και άλλους. Επειδή όμως τουλάχιστον κανείς από τους οδοιπόρους του βουνού, που είχαμε την ευκαιρία να ρωτήσουμε, δεν την γνωρίζει και επειδή καμιά

φωτογράφησή της, εξ όσων γνωρίζουμε, δεν έχει εμφανισθεί, θα δώσουμε μια μικρή περιγραφή χωρίς λεπτομέρειες. Ορισμένες φορές χρειάζεται κάθε τόπος να έχει τις ομορφιές του κρυφές, ανέγγιχτες ή τουλάχιστον μακριά από μια μαζική προσέγγιση.

Ήταν αργά την Ανοιξη, όταν σε μια ασυνήθιστη και πέραν των γνωστών ορεινή διαδρομή μας στην Οίτη, παρατηρήσαμε μια νεροσυρμή να κατεβαίνει από ψηλά και να συναντά το ρέμα στο οποίο κινούμασταν. Το νερό ήταν ολοκάθαρο, λες και έβγαινε από κοντινή νερομάνα και κυλούσε ανάμεσα ή/και έλουζε στην κατηφορική πορεία του ένα ακίνητο χείμαρρο από πέτρες, μεγάλες και μικρές, οι περισσότερες ντυμένες με βρύα, σημάδι της συνεχούς παρουσίας νερού. Αναρριχόμενοι με πολλή προσοχή μέσα στο νερό, που συχνά έβρεχε το πρόσωπο και το υπόλοιπο σώμα μας, σύντομα αντικρίσαμε ένα τεράστιο άνοιγμα, μια πανέμορφη σπηλιά, που γενναιόδωρη άφηνε να βγαίνει από μέσα της το ολοκάθαρο νερό, περιτριγυρισμένη με κάθε είδους βλάστηση και αγριολούλουδα και προπαντός με βρύα, πάρα πολλά βρύα να στάζουν δροσιά και να καλύπτουν τα χείλη της. Και το ομορφότερο! Τα πουλιά, δεκάδες πουλιά να ντύνουν με το κελάηδισμά τους και το φτεροκόπημά τους το όλο σκηνικό. Βραχοχελίδονα αλλά και άλλα είδη είχαν τις φωλιές τους στις αναρίθμητες μικρές κοιλότητες της σπηλιάς, η οποία συνεχίζει και οδηγεί εύκολα τον επισκέπτη για αρκετά μέτρα στο εσωτερικό της. Κοιτάζοντας μέσα από την σπηλιά θαυμάσαμε στο αχνό φως τα χρωματιστά πετρώματα της οροφής και των τοιχωμάτων της. Η θέση, το υψόμετρο και η κατεύθυνση της σπηλιάς δεν αφήνει καμιάν αμφιβολία για το ότι αυτή αποτελεί την έξοδο της καταβόθρας. Μια μικρή ποσότητα βρύων που πήραμε για εξέταση στο εργαστήριό μας αποκάλυψε αργότερα την παρουσία ενός αριθμού αυγών μικρών πουλιών, δείγμα της αφθονίας των πτηνών που υπάρχουν εκεί.

Θυμηθήκαμε σε παλιές περιγραφές της καταβόθρας της Οίτης ότι με το πλησίασμα του επισκέπτη στο στόμιό της, πάρα πολλά πουλιά (αγριοπερίστερα, βραχοχελίδονα κ.ά.) φτεροκοπούσαν τρομαγμένα. Τώρα με την εύκολη πρόσβαση, λόγω του δρόμου που περνά δίπλα στην καταβόθρα, η μείωση του φωλιάσματος των πουλιών είναι πολύ μεγάλη. Προφανώς το ίδιο θα συμβεί και αν η έξοδος της καταβόθρας που λίγο πριν αναφέραμε, γίνει γνωστή. Το δυσπρόσιτο όμως του τοπίου, ευτυχώς, δεν προδικάζει κάτι τέτοιο. Τα αγριοπούλια θα συνεχίσουν να φωλιάζουν ήσυχα για αρκετό καιρό ακόμη.

Ανεβαίνοντας στην κορυφή

Από την Καταβόθρα μπορούμε, σε 3 ώρες περίπου, να φθάσουμε στην ψηλότερη κορυφή της Οίτης, τον Πύργο. Ακολουθούμε κατεύθυνση νοτιοδυτική βαδίζοντας στο οροπέδιο, όπου υπάρχει και πλούσια πηγή με ποτίστρα για τις ανάγκες των

κοπαδιών που βόσκουν εκεί. Τα τελευταία χρόνια η περιοχή υποστηρίζει μεγάλο αριθμό βοοειδών κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και τούτο είναι πολύ σημαντικό για την οικονομική τόνωση των κατοίκων της περιοχής.

Καταρράκτης στην Υπάτη

Περνάμε το Ρηνιόρεμα (έναν από τους κύριους κλάδους του Μόρνου) και κατευθυνόμαστε σε πανέμορφο κλειστό ξέφωτο γεμάτο με τρεχούμενα νερά και νάρκισσους την Άνοιξη. Ανηφορίζουμε την αριστερή απότομη και κατάφυτη με έλατα πλαγιά και βγαίνουμε σε αλπικό (ψευδαλπικό) λιβάδι. Από εκεί μπορούμε να ανέβουμε στην κορυφή Τσουμανόλακα, την οποία, αν θέλουμε, παρακάμπτουμε και από εκεί βαδίζοντας σε πετρώδη κορυφογραμμή φθάνουμε στην στρογγυλεμένη και με λίγα βράχια υψηλότερη κορυφή της Οίτης. Η θέα από την κορυφή αυτή είναι πράγματι εντυπωσιακή. Νοτίως φαίνονται σε όλη τους την μεγαλοπρέπεια τα Βαρδούσια (Ανατολικά και Δυτικά), νοτιοδυτικώς η Γκιώνα (το ψηλότερο βουνό

της Ρούμελης), ανατολικά ο Παρνασσός, δυτικά ο Τυμφρηστός (Βελούχι), νοτιοδυτικά η Οξιά. Βορείως της κορυφής φθάνει κανείς με ευκολία μέσω ενός διάσελου στην ομαλή και χλοασμένη κορυφή Σέμπι (2086μ.).

Κατεβαίνοντας βορειοδυτικά της κορυφής βρισκόμαστε σε πανέμορφη πηγή με πολύ κρύο νερό. Οι λειασμένες πελεκητές πέτρες δίπλα στην πηγή μαρτυρούν την φροντίδα των ξωμάχων του βουνού για την πηγή τους, σημείο συνάντησης και ξεκούρασης. Αυτές οι πηγές των βουνών μας, που βρίσκονται σε μεγάλα υψόμετρα, πάντα κρατούν το νερό παγωμένο. Η λεβεντιά και η περηφάνεια της Ρούμελης έχει συνδεθεί με την κρύα βρύση την οποία ο λαός χιλιотραγούδησε: «εκεί ψηλά στον έλατο, εκεί στην κρύα βρύση».

Οι Λιβαδιές

Ατενίζοντας βόρεια από την κορυφή Πύργος παρατηρούμε την δεύτερη σε ύψος κορυφή της Οίτης, το Γρεβενό. Όπως το βλέμμα ανεβαίνει στην κορυφή αυτή, εγκλωβίζεται σε μια, σαν σε τεράστιο φυσικό πίνακα, πράσινη έκταση με 2 γαλάζιες πινελιές (λιμνούλες), γνωστή ως οροπέδιο Λιβαδιές. Κατεβαίνοντας από τον Πύργο φθάνει κανείς σε μια ώρα περίπου στην πανέμορφη αυτή περιοχή. Το εκπληκτικής ομορφιάς αυτό οροπέδιο βρίσκεται μέσα στον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού της Οίτης. Ο δρόμος όμως Καστανιάς-Παύλιανης επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς και φθινοπωρινούς μήνες, σε κάθε εποχούμενο. Η διατήρηση της φυσιογνωμίας και του ρόλου του Δρυμού, λόγω της καταφανώς ελλιπούς διαχείρισής του, εξαρτάται κυριολεκτικά από την συνειδητοποιημένη ή μή περιβαλλοντική ευαισθησία των επισκεπτών. Με πάνω από 1500 είδη φυτών, η Οίτη αποτελεί έναν βοτανολογικό παράδεισο. Περιλαμβάνει αρκετά ενδημικά είδη της Ελλάδος, της Ρούμελης ή ακόμη και του ίδιου του βουνού.

Αρχίζοντας με το *Crocus veluchensis* να ξεπροβάλλει κάτω από τα χιόνια που λειώνουν την Ανοιξη, τα ορεινά λιβάδια πλημμυρίζουν αργότερα με τα Ρανούκουλους (*Ranunculus sprunerianus*), τους Ελέβορους (*Helleborus cyclophyllus*), τα αγριογαρύφαλλα (*Dianthus biflorus*), τις ορεινές ανεμώνες (*Anemona blanda*), τους αγριοπανσέδες (*Viola graeaca* και *V. aetolica*), τους νάρκισσους (*Narcissus poeticus*) κ.ά.

Σπάνια (ορισμένα ενδημικά της Οίτης) είναι τα: *Veronica oetaea*, *Allium phthioticum*, *Asperula oetaea*, *Petrorrhagia phthiotica*, *Knautia magnifica*, *Viola roetica*. Το μοναδικό μέρος στην Ελλάδα, αλλά και στην Ευρώπη που φύεται το είδος *Thlaspi kotschyannum* είναι η Οίτη. Τα *Trollius europaeus* και *Gentiana lutea* έχουν την Οίτη ως το νοτιότερο σημείο εξάπλωσής τους.

Η πανίδα του Δρυμού περιλαμβάνει αγριόχοιρους, λύκους, λαγούς, αλεπούδες, σκίουρους, πετροκούναβα, ασβούς και άλλα μικρά θηλαστικά. Το αγριόγιδο (*Rupicapra rupicapra balcanica*) υπάρχει ακόμη σε απρόσιτα μέρη. Από τα πτηνά έχουν παρατηρηθεί ο Χρυσαιτός (*Aquila chrysaetos*), ο φιδαιτός (*Circaetus gallicus*), ο Πετρίτης (*Falco peregrinus*), το Δενδρογέρακο (*Falco subbuteo*), ο Μπούφος (*Bubo bubo*), η Ορεινή Πέρδικα (*Alectoris graeca*), οκτώ από τα 10 Ευρωπαϊκά είδη Δρυοκολάπτη, Βραχοχελίδονα, Αγριοπερίστερα και πολλά άλλα είδη του δάσους και του βουνού.

Η κλασική διαδρομή για να φθάσει κανείς στις Λιβαδειές γίνεται από την Υπάτη. Το μονοπάτι ανηφορίζει απότομα πάνω από τα τελευταία σπίτια και δίπλα στο ρέμα Ξηριάς. Αριστερά βρίσκεται το περίφημο κάστρο της Υπάτης που δεσπόζει στην περιοχή. Φθάνοντας εκεί, με μια παράκαμψη του μονοπατιού, το τοπίο μας υποβάλλει και ο αέρας που γυρίζει ανάμεσα από τις πολεμίστρες, μας θυμίζει την πολυτάραχη ιστορία της περιοχής.

Η Υπάτη ή Υπάτα αποτέλεσε πρωτεύουσα των Αινιάνων από τα πανάρχαια χρόνια. Όταν αργότερα κατελήφθη από τους Αιτωλούς, έγινε κέντρο της Συμπολιτείας τους. Ο Ιουστινιανός οχύρωσε την πόλη κτίζοντας νέα τείχη πάνω στα παλιά κυκλώπεια. Κατά την εποχή της Φραγκοκρατίας η Υπάτη έγινε πρωτεύουσα του Δουκάτου των Νέων Πατρών από τον Ιωάννη Α΄ Αγγελο. Ακολούθησαν οι Γάλλοι Δούκες των Αθηνών, οι Καταλανοί, οι Φλωρεντίνοι, οι Σέρβοι του Ντούσαν και οι Τούρκοι με τον Βαγιαζίτ (το 1393) που την μετονόμασαν Πατρατζίκ, δηλαδή Μικρή Πάτρα. Στην Επανάσταση του 1821, οι Έλληνες με αρχηγούς τους Αθανάσιο Διάκο, Δυοβουνιώτη, Πανουργιά και Κοντογιάννη κυρίευσαν προσωρινά το κάστρο. Νέα προσπάθεια κατεβλήθη το επόμενο έτος από τους Ανδρούτσο, Υψηλάντη και πολλούς άλλους.

Στην πορεία μας προς τις Λιβαδειές φθάνουμε σε μικρό οροπέδιο με στάνη και άφθονα νερά. Το μονοπάτι ανηφορίζει μέσα από τα έλατα και μετά από κοπιαστική πορεία δυο ωρών, βρίσκουμε την πανέμορφη πηγή «Αμαλιόβρυση». Περίτεχνα κτισμένη με πελεκητή πέτρα η πηγή αυτή θυμίζει την βασίλισσα Αμαλία και τον Όθωνα, οι οποίοι, ως λέγεται, αγαπούσαν ιδιαίτερα την Οίτη. Μεγάλη πηγή με το όνομα «Βρύση της Αμαλίας» βρίσκεται και σε άλλη περιοχή μεταξύ της Οίτης και των Βαρδουσιών, απέναντι από το χωριό Καστριώτισσα και κοντά στο Μακρυκάμπι, όπου οι ίδιοι βασιλείς μαγεμένοι από την ομορφιά του, έμειναν επί μίαν εβδομάδα.

Σε λίγα λεπτά φθάνουμε σε μικρό ξέφωτο, γνωστό ως Αμαλιόλακκα, όπου τα τελευταία χρόνια υπάρχει και στάνη. Πάλι το όνομα θυμίζει την Αμαλία του Όθωνα. Πολύ σύντομα δεξιά μας, αθέατη ανάμεσα από φτέρες και κάθε λογής

πυκνή βλάστηση, ακούγεται το κελάρυσμα της «Περδικόβρυσης». Πηγές με το όνομα αυτό υπάρχουν πάρα πολλές στα ελληνικά βουνά, για να θυμίζουν την πέρδικα, το πανέμορφο αυτό πουλί, που συχνά ακόμη μπορεί να βρούμε να φτεροκοπάει τρομαγμένο, όταν προσεγγίζουμε απρόσκλητα τα πετρωτά μέρη που συνήθως βρίσκεται. Τις περδικόβρυσες τραγούδησε ο λαός: «πάει πέρδικα να πιεί νερό και πιάστηκε στο βρόχι», τραγούδησε και ο κλέφτης: «να βγώ στην περδικόβρυση, να βγώ στην κρύα βρύση και να σιουρίξω κλέφτικα να μαζευτεί τ' ασκέρι».

Από την Περδικόβρυση με βορειοανατολική κατεύθυνση, βρισκόμαστε στον δρόμο που έρχεται από την Καστανιά, ο οποίος φθάνει στο καταφύγιο που βρίσκεται, αρμονικά δεμένο με την φύση, στη θέση «Τράπεζα» στα 1850μ. Η πορεία Υπάτη έως εδώ διαρκεί με τις ανάλογες στάσεις, γύρω στις έξι με εξίμιση ώρες. Πολύ κοντά στο καταφύγιο βρίσκεται η πηγή Κλεφτόβρυση και σχεδόν δίπλα της μια άλλη.

Οι Λιβαδειές απέχουν από το καταφύγιο μόνο 20 λεπτά περίπου. Στα αριστερά έχουμε την ευκαιρία να θαυμάσουμε τις δυο μικρές συνεχόμενες λίμνες με την υδροχαρή βλάστηση στις όχθες τους και τους ενδιαφέροντες Αλπικούς Τρίτωνα (Triturus alpestri veluchiensis), τα μικρά αυτά αμφίβια, να κολυμπούν στα διάφανα νερά ή ακόμη και να βαδίζουν στην υγρή βλάστηση. Το νερό από τις λίμνες κατηφορίζει στο πανέμορφο οροπέδιο προς την κατεύθυνση του καταφυγίου και σχηματίζει το ρέμα Καμαριώτη που πέφτει στον κάμπο της Λαμίας.

Δεξιά του δρόμου, υπόστεγο με φερτό νερό από κοντινή πηγή αποτελεί το σημείο ξεκούρασης των περισσότερων επισκεπτών. Άλλη πηγή γνωστή ως «Βρύση του Καλόγερου» βρίσκεται πολύ κοντά. Η κορυφή «Γρεβενό» ακριβώς βόρεια των λιμνών προσεγγίζεται εύκολα ανάμεσα από γραφικές συστάδες ελάτης με μία ώρα περίπου επίμονης ανηφόρας. Από την κορυφή αυτή ανεμπόδιστα κανείς μπορεί να δει την θάλασσα των βουνών, βορειώς και δυτικώς της Λαμίας, με προέχουσα την κορυφή του Ολύμπου.

Το μπλέ φεγγάρι

Η παρατήρηση με καλό καιρό του ουράνιου θόλου την νύχτα αποτελεί αξέχαστη εμπειρία για όποιον θα αποφάσιζε να μείνει στις Λιβαδειές. Ακόμη όμως και αυτό δεν μπορεί να συγκριθεί με την εμπειρία που είχαμε την τύχη να βιώσουμε, αρκετά χρόνια πριν, σε μια χειμωνιάτικη επίσκεψή μας στο οροπέδιο αυτό. Ήταν Ιανουάριος, όταν αποφασίσαμε μια επίσκεψη στις Λιβαδειές, βαδίζοντας τον δρόμο που έρχεται από το χωριό Καστανιά. Προηγήθηκε μια επίσκεψη στην ονομαστή Μονή Αγάθωνος πριν από το χωριό και έτσι ήταν ήδη περασμένη η ώρα όταν ξεκινήσαμε την πορεία. Όλος ο δρόμος φορτωμένος με χιόνι αρκετά μαλακό, ώστε

να βαδίσουμε με δυσκολία. Η απόσταση μέχρι τις Λιβαδιές πιο μεγάλη απ' ό,τι υπολογίσαμε και η κούραση δεν άργησε να έλθει. Μόλις που προλάβουμε να φθάσουμε πριν έλθει για καλά η νύκτα, με τον ουρανό να έχει αρκετά σύννεφα. Αποφασίσαμε να διανυκτερεύσουμε εκεί. Γρήγορα-γρήγορα με παγωμένα χέρια ανοίγουμε πάνω στο χιόνι την ορειβατική σκηνή, που ευτυχώς είχαμε στο σακίδιό μας. Κατάκοποι, ντυμένοι καλά και μέσα στους υπνόσακους καταμεσής στο οροπέδιο, με πολικό ψύχος να επικρατεί έξω από την σκηνή και στο απόλυτο σκοτάδι, κοιμηθήκαμε σύντομα.

Η Ιερά Μονή Αγάθωνος.

Ωρες μετά, πρέπει να ήταν 3 το πρωί περίπου, ξυπνήσαμε και θελήσαμε να παρατηρήσουμε έξω ανοίγοντας ένα μικρό τμήμα στα πλάγια της σκηνής. Τί ήταν όμως αυτό! Φως χύθηκε μέσα στην σκηνή! Κοιτάξαμε έξω στο οροπέδιο. Παντού φως. Βγήκαμε συνεπαρμένοι έξω από την σκηνή. Το κρύο πολύ, αλλά το θέαμα αξέχαστο. Το οροπέδιο, οι Λιβαδιές, είχαν πλημμυρίσει με φως. Το φεγγάρι ολόγιομο, ολόλαμπρο έδινε πλουσιοπάροχα το φως του στο παγωμένο οροπέδιο που άστραφτε ολόκληρο. Οι κρύσταλλοι του χιονιού έμοιαζαν με διαμάντια που λαμπύριζαν, το οροπέδιο, οι παγωμένες λίμνες, οι ομαλές πλαγιές έως το Γρεβενό και ακόμη πέρα ως το Σέμπι, την Αλύκαινα, τον Πύργο, τα φορτωμένα με χιόνια έλατα έμφορτα με χιλιάδες τόνους παγωμένα διαμάντια είχαν πλημμυρίσει με φως του φεγγαριού! Αλλά το χρώμα ήταν διαφορετικό... δεν ήταν το φως του φεγγαριού το συνηθισμένο, δεν ήταν ασημένιο... σίγουρα ήταν διαφορετικό! Δεν θέλαμε να κοιμηθούμε για το υπόλοιπο της νύκτας, για να χορτάσουμε το μοναδικό θέαμα. Το κρύο όμως πολύ, η σκηνή έπρεπε να κλείσει.

Το άλλο βράδυ στο σπίτι, στις βραδινές ειδήσεις, ο εκφωνητής προέτρεπε τους θεατές: «Όσοι μπορείτε και όπου ο ουρανός είναι καθαρός χωρίς σύννεφα, βγείτε έξω για να παρατηρήσετε την πανσέληνο. Έχει ξεχωριστή λάμψη και χρώμα. Δεν έχει ασημένια λάμψη, έχει γαλάζια. Είναι το μπλέ φεγγάρι· κάτι τέτοιο συμβαίνει μόνο κάθε 18 χρόνια!». Βγήκα και εγώ έξω. Το φεγγάρι ήταν ολόγιομο, σύννεφα δεν υπήρχαν· υπήρχαν όμως ανταγωνιστικά στο μπλέ φως του φεγγαριού τα φώτα της πόλης και προπαντός δεν υπήρχε το σκηνικό που βίωσα την προηγούμενη νύκτα. Αλήθεια, τί σύμπτωση, τί εύνοια της τύχης ήταν αυτή να βρεθούμε από κακό υπολογισμό του χρόνου και των αποστάσεων στο ομορφότερο οροπέδιο της Οίτης, σε υψόμετρο 1900μ. περίπου, σε καθαρό από σύννεφα ουρανό, με ολόγιομο φεγγάρι τον Ιανουάριο, σε πάλλευκο χιονισμένο τοπίο με χιόνι, όχι νοτερό αλλά βορεινό, που παγωμένο δημιουργεί κρυστάλλους με πολλές έδρες, που ανακλούν το φως και προπαντός την εποχή που μόνο κάθε 18 χρόνια το φεγγάρι έχει το ιδιαίτερο μπλέ χρώμα!

Κάθε φορά που βρισκόμαστε στην Οίτη, το πράσινο αυτό στολίδι της Ρούμελης, κάτι καινούργιο, έστω μικρό και ασήμαντο, πάντα παρατηρούμε και ανακαλύπτουμε. Το ίδιο μπορεί να συμβεί με τον καθένα που θα ακούσει το κάλεσμά της και θα επισκεφθεί το βουνό αυτό του μύθου, του νάρκισσου και των πολύχρωμων λουλουδιασμένων λιβαδιών!

Παρατήρηση: Το παρόν άρθρο δημοσιεύθηκε στο τεύχος Νο 14 του περιοδικού «ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ» (Απρίλιος - Ιούλιος 2004)